

porabil tako, da sem sedel v šotoru in sušil obleko nad plamenom sveče. Predzadnji poskus tri dni pred nepreklicnim odhodom se je končal nekaj sto metrov zahodno od vrha na strmi skali, ki je bila okovana v deset centimetrov ledu. Ker nisem računal s takimi pogoji, je bila moja plezalna oprema seveda nezadostna in torej neprimerna.

Dne 16. marca 1990 sem se lotil svojega zadnjega in odločilnega poskusa. Pat Morrow, ki je hotel Carstensz Pvramide preplezati še drugič, in veteran z Antarktike **Martin Wylliams** sta me spremljala. Večinoma smo plezali nena vezani, premagali nekaj slapov in naposled prečili dolg hrbet do glavnega grebena. Na približno 40 metrov visoki steni, ki je deloma popolnoma navpična, je visel konec vrvi, poleg tega je bilo tam odlično plezanje v apnencu in ledu, kjer smo morali večino oprimkov in stopov izsekati s kladivom. S težavo smo priplezali na vrh, kar je bil seveda vrhunec te odprave.

MEŠANI OBČUTKI

Za Dolfi Reista so bili vzponi na pet najvišjih vrhov čisto naravno v okviru njegovega vse življenje dolgega potepanja po gorah sveta. Za Dicka Bassa je bila to - nasprotno - priložnost pokazati, da lahko ameriški manager pri dobri telesni pripravljenosti ob številnih odpovedovanjih, ob kupu denarja in veliki porciji sreče vendarle doseže skoraj čisto vse.

Medtem je cilj »seven summits« za posebno

profilirane poslovne ljudi in alpiniste postal naslednja trofeja, s katero se hočejo posebej izkazati. Pri dobrem telesnem zdravju, zdržljivosti na dolgih letalskih potovanjih in nujno potrebnem izdatnem bančnem kontu je brez posebno velikih težav dosegljivih pet od sedmih vrhov, in sicer Elbrus, Kilimandžaro, Mount McKinlev, Vinson in Aconcagua. Za Carstensz Pvramide sta slejkoprej potrebna posebna predrznost ali posebne politične zveze. Samo Everest pomeni šivankino uho, skozi katerega je mogoče priti le s kondicijo in izkušnjami, ki ju prinese samo dolgoletno plezanje, vse to pa mora biti v odločilnem trenutku še začinjeno z veliko mero sreče in odločnosti. Že nekaj kandidatov s petimi ali celo šestimi vrhovi se je moralo doslej obrniti na Everestu. Tako lahko torej vseh sedmih vrhov vendarle ni mogoče kupiti.

Izvirna poročila prvopristopnikov na te gore zvenijo nostalgično. Potrebovali so mesece in včasih celo leta, da so dosegli svoje cilje. Njihove odprave so bile v resnici v smislu latinske besede *expeditio* potovanja v tuje, nezane dežele z negotovim izidom in še bolj negotovimi možnostmi na uspeh. »Občudujem Meverja, Zurbriggnna, Hillarvja, Harrerja in vse druge zaradi njihovih pustolovščin, ki so zdaj nemogoče,« piše Oswald Oelz. »Vendar sem srečen zaradi privilegija, da sem bil nekajkrat nad oblaki v nekem drugem svetu, ki, kot piše **Herbert Tichy**, ni ustvarjen za ljudi, kot se zdi, ki je odtrgan od sveta. Sreče zadnjih korakov na vrh, ki si ga človek želi leta dolgo, ni mogoče opisati; treba jo je doživeti.«

V NEPALU SO ZA TUJCE ODPRLI NOVA OBMOČJA IN NASTAVILI NOVE CENE

PREMOŽENJE ZA HIMALAJSKI VRH

Zakaj preprosto, če gre tudi s komplikacijami? Zdi se, da bi lahko ta maksima veljala tudi za možnosti in pogoje, pod katerimi bo mogoče v Nepal uvesti trekinške ture. Na eni strani gre nova, demokratično izvoljena vlada po poti odpiranja, po drugi strani pa otežujejo procedure, po katerih je mogoče dobiti dovoljenje za treking. Na koncu koncev pa velja pogled v zadnjo zakladnico himalajskega kraljestva veliko denarja.

VIZUMI ZA »STARA« OZEMLJA

Kar zadeva dovolilnice za trekinge, je vlada pred dobrim letom določila različna dovoljenja, ki jih je deloma celo poostrila. Naslednji pregled bo nemara pomagal razvozlati deloma nasprotujoča si določila.

V glavnem je mogoče zdaj razlikovati štiri razrede trekinških območij. Takšna situacija je nastala

po postopnem odpiranju nekaterih doslej za turiste zaprtih ozemljih.

Glavni pogoj za pridobitev trekinškega dovoljenja je bivanje do največ 30 dni, za kar je treba dobiti konzularni vizum. Če bivanje preseže en mesec, je treba vizum pred iztekom podaljšati. Central Immigration Office (CIO) v Katmanduju dovoli podaljšanje do najdaljšega možnega trajanja 90 dni. Za dan želenega podaljšanja je treba predložiti potrdilo o menjavi najmanj 20 ameriških dolarjev. Podaljšanje vizuma je treba plačati, tarifa pa znaša od dveh do največ 4,5 dolarja na teden, odvisno od trajanja bivanja.

»Stara« ozemlja zajemajo klasične trekinške ture, ki se po gorah in dolinah imenujejo Annapurna, Langtang-Helambu, Solu Kumbu (Everest), ter trekinge, za katere še ni pripravljena turistična infrastruktura, kot so Rara, Daulagiri, južni Gurka Himal, Ganeš, Rolvaling, Arun/Ba-run ter gričevnata območja v vzhodnem Nepal.

Trekinška dovoljenja za ta priljubljena območja je mogoče dobiti neposredno ali prek trekinških agencij pri CIO v največ 24 urah po vložiti zahtevka. Takse znašajo glede na dolžino bivanja od dveh (1 mesec) do 4,50 (za tri mesece) dolarja na osebo in na nedeljni teden. Drugač-nih potrdil ni mogoče dobiti. - Za Rolwaling obstaja le eno dovoljenje, vendar morajo prosilci pred tem imeti dovoljenje za trekinški ali odpravarski vrh v tem predelu.

Ker najbolj znani trekingi peljejo skoraj vedno skozi narodni park (na primer Rara, Langtang, Sagarmata, Makalu/Barun) ali območje, ki je naravovarstveno posebej zavarovano (Anapurna Conservation Area Project - ACAP), je treba poleg tega pripraviti še denar za posebne vstopne takse: 12 ameriških dolarjev na osebo za narodni park, kar je treba plačati ob vstopu v park, in 4 dolarje za ACAP, kar je treba plačati, ko dobimo dovoljenje in plačamo takso v CIO.

»NOVA« OZEMLJA

Kot taka je mogoče označiti dva trekinga, ki so ju dovolili konec leta 1989: zunanji Dolpo in Kangčendzenga. Dovoljenje za ta dva »nova« trekinga je mogoče dobiti le s posredovanjem trekinške agencije. Za to potrebujemo določena prejšnja potrdila in priporočila pisma, ki jih dajejo v ministrstvu za notranje zadeve in ministrstvu za turizem, do njih pa pride prosilec le s posredovanjem CIO.

Taksa za ta »nova« območja znaša 10 ameriških dolarjev na osebo in za vsak nedeljni teden. Do marca letošnjega leta je približno četrtnina nepalske Himalaje spadala k tistim območjem, kamor je bil tujcem vstop prepovedan. Konec leta 1991 pa je ministrstvo za turizem napovedalo otvoritev vseh tako imenovanih »restricted areas«.

Zdaj je mogoče dve od teh območij obiskati; ogleda si ju lahko le omejeno število ljudi, takse pa so zelo zasoljene: Mustang je mogoče videti za - reci in piši - 500 ameriških dolarjev na osebo in na teden, pri čemer sme obisk trajati najmanj dva tedna, Manaslu pa je mogoče prehoditi po severnih obrobjih Gurka Himala za 75 dolarjev na osebo in na teden. Za obe območji velja omejitev ponudbe na 200 ljudi na sezono (pomlad in jesen), torej na 400 oseb za vsako območje in vsako leto.

Postopek za pridobitev tega posebnega dovoljenja je zelo zamotan in lahko računa s pozitivno rešitvijo le tisti, ki vložijo prošnjo pri posredniku - trekinški agenciji. Za »nova« območja je potrebno posebno priporočilno pismo, posebno dovoljenje obrambnega ministrstva in soglasje TAAN (Trekking Agencies Association of Nepal) kot tudi glavne policijske uprave v Naxalu v Katmanduju. Zadnja instanca pa predpiše obvezno spremstvo zveznega oficirja, ki dobi dnevno

plačilo v višini (preračunano) 4 dolarje, poleg tega pa mu je treba izplačati pavšalni znesek med 120 in 160 dolarjev za uporabo njegove lastne opreme in obleke.

Poleg Mustanga in Manasluga obstajajo še druga območja, ki so uradno sicer »odprta«, vendar zanje še ni mogoče dobiti dovoljenja. V glavnem gre za območja Humla, Mugu in notranji Dolpo. Po vesteh iz ministrstva za turizem naj bi najprej zbrali izkušnje iz Mustanga in jih ustrezno ovrednotili. Stranske doline Narpu, Rongshar in Valungčung naj bi prav v kratkem vključili v sedanja trekinška območja Anapurne, Rolvalinga in Kangčendzenga.

Cela vrsta atraktivnih šesttisočakov je zdaj registriranih kot tako imenovani trekinški vrhovi. K njim spadajo med drugim Imja Tse (Island Peak), Mera, Naulekh, Pisang Peak, Chulu, Thorong Kang in Dhampus Peak. Tarife za te vrhove so povišali od sedanjih 300 na okroglih tisoč ameriških dolarjev za vsakega od teh vrhov.

Prvič na Stolu

Bilo je leta 1919, ko smo svobodno zaživel v prvi neučakani Jugoslaviji. Hodil sem v četrti razred realke. Bila so leta, ko smo dijaki pod vodstvom profesorjev obiskovali Koroško, da bi tako tudi mi z manifestacijami prispevali k priključitvi dela Koroške k Jugoslaviji.

V okviru teh akcij (manifestacij in pohodov) se nas je odločila peterica zagnanih sošolcev, da gremo pod planinskim vodstvom na Stol, da tam, na najvišjem grebenu Karavank, občudujemo in tako še bolj vzljubimo Koroško.

Pohod smo morali opraviti v enem dnevu. Za nas dijake poprečne starosti 16 let, neizkušene in neutrjene za takšne podvige, je bil ta pohod po moji sedanji presoji enkrat, toda planinsko vzeto nepremišljen in prenaporen.

Le s skrajnim prigovarjanjem vodnika, da je to zadnji vrh, da bomo vsak čas na vrhu, da tako častno izpolnimo obljubo, da na samem vrhu manifestiramo za Koroško, smo držali besedo in vsi prišli na vrh Stola. Presrečni in do konca utrujeni smo se vrnili v dolino in še več dni stekali od bolečin.

Šele ko sem šel kasneje kot odrasel planinec na Stol, sem opazil oziroma spoznal, kako prefinjeno nas je tedaj spravil naš vodnik prav na vrh, kajti ko greš na vrh, se ti za vsakim vrhom pojavi nov vrh in teh vrhov je kar štiri ali pet, pa vsi so enaki.